

9. Словник української мови. – К., 1973. Т.4. – С.250.
10. Сухарніков Ю. Вища школа України в контексті Болонського процесу // Освіта: технікуми та коледжі. – 2004. – №1(7) – С.12-21.
11. Павлик О.А. Формування технологічної компетенції майбутнього вчителя словника.- Ялта. – 2005. – С.244.
12. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary. – Springfield, Massachusetts: Merriam-Webster, Inc., 1998. – 1559 p., p.235.

В.В.Іванова

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

В статтє рассматриваются индивидуальные задания как способ формирования творческих способностей будущих учителей математики.

The individual tasks as a method of forming creative abilities of future mathematics teachers are being considered in the article.

Сучасна практика обумовила необхідність підготовки людини до творчої діяльності. Сьогодні, як ніколи, потрібна творчо обдарована особистість, здатна нестандартно виконувати професійні функції в різних сферах діяльності. Підготувати таку особистість в силі тільки творчий учитель, що володіє високим рівнем готовності до нестандартної професійної діяльності.

Критичний аналіз якості підготовки вчительських кадрів підтверджує необхідність кардинальних змін у системі навчання вищої школи. Проблема модернізації вищої педагогічної освіти поєднана з підвищенням рівня професійної готовності майбутніх педагогів до практичної діяльності й створенням умов, у яких студенти виступали б суб'єктами творчої, пізнавальної діяльності, активними учасниками навчальної роботи, суб'єктами освітнього процесу й професійного росту. У зв'язку із цим необхідні нові підходи до реалізації навчального процесу у вищій школі на творчих засадах.

Головним завданням вищої школи є підготовка особистості яка наділена творчими здібностями має фундаментальні знання та практичні вміння, спроможна до інноваційної діяльності.

У структурі особистості поняття “здібність” розглядається як психологічна особливість людини, від якої залежить набуття знань, умінь, навичок, але сама до цих знань, умінь і навичок не зводиться. Стосовно знань, умінь і навичок здібності виступають як певна

можливість, а необхідний рівень майстерності в тій або іншій справі як діяльність. Здібності виявляються тільки в діяльності, що не може здійснюватися без наявності цих здібностей (А.Петровський) [3].

Творчі здібності особистості виявляються у творчій діяльності, що сприяє розвитку творчих якостей і творчого потенціалу. Сукупність творчих якостей, прояв творчого потенціалу в практичній діяльності дозволяє говорити про існування творчого типу особистості.

Творчий тип особистості ґрунтується, насамперед, на індивідуальній творчості. Середовище, у якому відбувається творчий пошук, не тільки сприяє емоційному настрою, але й значною мірою визначає ефективність і якість знаходження нестандартних і оптимальних рішень у всіх аспектах педагогічної діяльності.

Індивідуальна творчість – це вміле варіювання та комбінування відомих у психолого-педагогічній науці методів і прийомів, їх нові сполучення з огляду на особистісне замовлення й проблемно-професійну ситуацію, потребу створення духовних цінностей, значущих для особистості. Педагогічна діяльність включає в себе творчу природу особистості вчителя й педагогічної праці. Становлення творчої особистості в освітньому процесі протікає успішно, якщо в його основі лежить педагогічна творчість і немає місця формалізму, ремісництва, педагогічній догмі.

Завдання вищої педагогічної школи полягає в тому, щоб навчання зробити творчим процесом, що стимулює формування творчих здібностей майбутніх педагогів. Ці два процеси тісно пов'язані між собою й взаємообумовлені тому, що творча особистість визначає характер педагогічної діяльності, у свою чергу, творча робота формує творчу індивідуальність.

Риси професійної педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток творчих здібностей майбутніх учителів математики, проявляються не водночас при вирішенні тієї чи іншої проблеми, а в різних комбінаціях та з різною силою. У сфері особистості вчителя, ці риси проявляються як самореалізація викладача за умови усвідомлення себе творчою індивідуальністю, як визначення індивідуальних шляхів особистого професійного зростання та побудові програми самовдосконалення.

Не можна здійснювати професійно педагогічну діяльність, що спрямована на розвиток творчих здібностей майбутніх учителів, не знаючи особливостей фізичного та психологічного розвитку кожного студента, рівнів його інтелектуального та творчого розвитку.

Майбутній вчитель повинен бути спостережливим, володіти методами вивчення та діагностики рівнів творчих здібностей, виявляти індивідуальні прихильності тих, кого навчає.

Професійна педагогічна діяльність, зокрема з розвитку творчих здібностей, безпосередньо ґрунтується на певній сукупності знань студентів щодо організації та проведення творчої діяльності.

Виконання завдань, поставлених перед системою вищої педагогічної школи, актуалізує підготовку майбутніх учителів до професійної діяльності з розвитку творчих здібностей. Підготовка вчителів наділених творчими вміннями та мисленням, здібностями діагностувати педагогічні явища, відбирати та перетворювати інформацію набуває першочергового значення.

Розвиткові творчих здібностей студентів, також сприяють перцептивні здібності, зокрема педагогічне мислення та спостережливість. Саме вони допомагають майбутньому вчителю адекватно розуміти спонукальні мотиви дій та вчинків учнів. Зважаючи на те, що творчі здібності потребують психологічної комфортності процесу навчання, педагог повинен зробити навчальний процес насиченим позитивними емоціями, а для цього необхідно мати експресивні здібності. Вони забезпечують яскраве зовнішнє вираження почуттів, переконань, знань та думок майбутнього вчителя, містять у собі елементи артистичних здібностей: "відчуття партнера", вміння перевтілюватись, діяти в непередбачуваних обставинах.

Найбільші труднощі виникають при формуванні творчих здібностей у майбутніх учителів математики. Математика складна наука і потребує особистого підходу. Використання індивідуальних завдань сприяє тому, що заняття з математики стають більш результативними та цікавими. Кожен студент на занятті виконує те завдання, яке відповідає його рівню знань, він може проявити свою індивідуальність, оригінальність в його розв'язанні, а головне він виконує те, що йому по силам.

Задачу забезпечення розвитку кожної особистості студента можна вирішити за допомогою індивідуалізації навчання. Під індивідуалізацією слід розуміти організацію процесу навчання на основі врахування індивідуальних особливостей студентів [1].

Русійними силами індивідуалізації є протиріччя між фронтально побудованим процесом пред'явлення нового матеріалу та індивідуальним характером його засвоєння. Цей принцип має давню історію і давно вивчається. Ще К.Д.Ушинський говорив, що ділити клас на дві групи, одна з яких сильніша ніж інша навіть корисно, якщо

наставник у змозі, займаючись з однієї групою сам, другій дати корисну самостійну вправу. В педагогіці питання індивідуалізації розроблялись П.Блонським, О.Гельмонтом. Але особливу увагу до проблеми індивідуалізації навчання науковці почали приділяти наприкінці 60-х – 70-х років (педагоги-дидакти Ю.Бабанський, Е.Рабунський, О.Бударний, І.Чередова, психологи Н.Менчинський, З.Калмикова і багато інших).

Індивідуалізація навчання визначається як “організація процесу навчання” з урахуванням індивідуальних особливостей студентів:

- від мінімальної модифікації і групового навчання до цілком незалежного навчання;
- варіювання форм, цілей, методів навчання та навчального матеріалу;
- використання індивідуального навчання з усіх предметів, в окремих частинах начального матеріалу.

В рамках індивідуального підходу відбувається глибоке вивчення індивідуальних особливостей студентів; робиться спроба побудувати навчальний процес з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей сприймання і мислення майбутніх фахівців на основі теорії діяльності.

Суть принципу індивідуального підходу полягає в адаптації (приспосованні) навчання до змісту і рівня знань, умінь та навичок кожного студента або до характерних для нього особливостей процесу засвоєння, або навіть до деяких стійких рис його особистості.

Мета індивідуальних завдань – формування в майбутніх учителів уміння самостійно працювати над матеріалом та максимальне розкриття багатогранності та неповторності індивідуальних особливостей.

Таким чином, індивідуальний підхід, розуміється нами як орієнтація на індивідуально-психологічні особливості студентів, вибір і застосування відповідних методів і прийомів, різноманітних варіантів завдань. Він є дидактичним принципом, що вносить свої корективи в організацію навчання.

Забезпечити розвиток кожної особистості студента можливо шляхом індивідуалізації навчання. Під індивідуалізацією слід розуміти організацію процесу навчання на основі врахування індивідуальних особливостей. Слід розрізняти індивідуалізацію та індивідуальний підхід. Принципи індивідуального підходу:

- по-перше, на відміну від інших дидактичних принципів, підкреслює необхідність систематичного врахування не лише соціально-типового, але й індивідуально-неповторного в особистості учня;
- по-друге, він показує, що індивідуального підходу потребує кожен студент без винятку;
- по-третє, являється активним, формуючим, розвиваючим принципом, тим самим передбачається творчий розвиток індивідуальності учня.

Викладачу важливо виробити індивідуальний стиль своєї діяльності, бо індивідуальний стиль діяльності – це індивідуально-своєрідна система психолого-педагогічних засобів, до яких свідомо звертається вчитель з метою найкращого врівноваження власної (типологічно обумовленої) індивідуальності з предметними зовнішніми умовами діяльності (за Є.А. Клімовим [2]).

Проблема творчого та індивідуального стилю діяльності показує наскільки міцно пов'язані пізнавальні процеси й творчі здібності людини з її емоціями.

Урізноманітнення індивідуальних завдань на уроках математики полягає в тому, що вчитель може підбирати завдання різного змісту, рівня складності або творчі завдання. Наприклад: підготувати реферат про вчених-математиків; скласти кросворд, використовуючи математичні терміни; тестові завдання трьох рівнів складності. Такий підбір матеріалу та його різноманітність дозволяє вчителю виокремити студентів з високими здібностями. Також засобами нестандартних індивідуальних завдань можна підвищити пізнавальну активність студентів, інтерес та якість засвоєння матеріалу.

Свобода вибору студентів індивідуального завдання (усне чи письмове; стандартне чи нестандартне; складне чи полегшене) дозволяє йому показати свої здібності, підкреслити свою індивідуальність і взагалі показати те на що він здатен. Врахування цієї умови дозволяє “підтягти” більш слабких та не “втратити” здібних, талановитих.

Таким чином, підготовку вчителів та студентів педагогічних закладів освіти до професійної діяльності за означеним предметом ми вбачали в формуванні готовності вчителя до професійної діяльності з розвитку творчих здібностей особистості, разом із розвитком професійної педагогічної компетентності, що зумовлює позитивний результат розвитку професіоналізму майбутніх учителів.

Література

1. Кирсанов А.А. Индивидуализация учебной деятельности как педагогическая проблема / А.А.Кирсанов. – Казань, 1982 г. – 124с.
2. Климов Е.А. Индивидуальный стиль деятельности в зависимости от типологических свойств нервной системы / Е.А.Климов. – Изд-во Казанского ун-та, 1969. – 274 с.
3. Петровский А.В. Вопросы истории и теории психологии. Избранные труды / А.В.Петровский. – М.: Педагогика, 1984. – 272с.

О.О.Гаврилюк

УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СИСТЕМІ ВІДНОСИН “ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ”

В статье рассматриваются педагогические условия эффективности взаимодействия преподавателя и студентов в условиях высшей педагогической школы.

The article deals with the problem of pedagogical effectiveness conditions for interrelations of a lecturer and students under conditions of a higher pedagogical school.

Розвиток українського суспільства на засадах загальнолюдських цінностей і національних пріоритетів вимагає розробки нових методологічних підходів до професійної освіти, в центрі яких – формування духовності особистості, накопичення культурного потенціалу суспільства.

Найважливішою ознакою професіоналізму вчителя є його здатність, застосовуючи ті або інші форми й прийоми навчання й виховання учнів, виявляти до кожного з них своє особисте, особливе ставлення. І конче потрібно, щоб виявлення свого ставлення до самого вихованця або до його вчинків проходило в межах культурної взаємодії, а не, наприклад, шляхом підвищення голосу або монотонним повчанням. Уміння розбиратися у своїх учнях, правильно оцінювати їхні вчинки, здатність адекватно реагувати на їхню поведінку, вибирати систему методів виховання, які щонайкраще відповідають індивідуальним особливостям студентів, – це й є показник педагогічної культури вчителя. Природно, опанувати весь арсенал гнучких засобів індивідуального підходу в педагогічній діяльності вчитель зможе, якщо його спілкування стане постійним процесом пізнання інтересів, смаків, характеру своїх учнів. Тільки тоді, коли вчитель буде досконало знати своїх вихованців, він зможе

на фундаменті цих знань вибудовувати з кожним із них необхідні взаємини, прагнучи до поставлених цілей. Зрозуміло, що це буде вже якісно іншим рівнем професійного спілкування, який потребує продуманості, послідовності та обґрунтованості всіх стратегічних і тактичних засобів і прийомів з боку вчителя.

Високого рівня професіоналізму в педагогічній культурі та культурі взаємин, на нашу думку, досягає той учитель, який розглядає спілкування як двобічний процес, коли його учні (вихованці) стають повноправними партнерами спілкування. Майстерність учителя в процесі спілкування з учнями виявляється в тому, що педагог здатний переборювати, пом'якшувати природні труднощі комунікації через розходження в рівні підготовки, здібностей, характеру, прагне допомогти учням набутти впевненості в розмові, діалозі, суперечці, дискусії як повноправним партнерам спілкування. Цілком природно, що налагоджувати такі контакти потрібно не епізодично, час від часу, а постійно, інакше вчитель ніколи не переборе психології пристосовництва, байдужості, не зуміє сформувати творчо ініціативних людей.

Очевидно, всебічне вдосконалення рівня професійної підготовки вчительських кадрів потребує вирішення цілого комплексу завдань, серед яких одне із центральних місць посідає педагогічна взаємодія у системі відносин "викладач-студент".

Специфіка навчально-виховного процесу вищої школи визначається сутністю, змістовною стороною педагогічної праці, що містить у собі елементи взаємодії між людиною, яка вже володіє суспільно-історичним досвідом, культурою, і людиною, що сприймає цей досвід, та опановує культурні цінності, накопичені людством. Предметом, знаряддям і продуктом педагогічної праці є людина. Звідси найважливішою особливістю педагогічної праці є процес взаємодії людей.

Останнім часом спостерігається ускладнення характеру вчительської роботи у зв'язку з посиленням особистісної спрямованості навчання й виховання. Формування особистості проходить у певній структурі суспільних відносин на засадах взаємодії, співробітництва й співтворчості з іншими людьми. У педагогічному процесі мета, завдання, зміст, форми, методи та засоби виховання й навчання мають особистісний характер, реалізуються у формі особистісних відносин під час професійно-педагогічного спілкування.

Під професійно-педагогічним спілкуванням ми розуміємо систему взаємодії викладача та студента, метою якого є обмін інформацією, пізнання особистості та виховний вплив. Педагог виступає при цьому як організатор, активний учасник та керівник цього процесу. Підкреслюючи значимість виховних та дидактичних функцій педагогічної взаємодії О.Леонт'єв зазначав, що "оптимальне педагогічне спілкування – це таке спілкування, яке створює найкращі умови для розвитку мотивації учнів та творчого характеру навчальної діяльності для формування особистості, забезпечує благодійний емоційний клімат навчання, керування соціально-психологічними процесами у колективі та дозволяє максимально використовувати особистісні якості вчителя". Педагогічна взаємодія, на його думку, є засобом вирішення навчально-виховних завдань, система соціально-педагогічного забезпечення ефективності виховного процесу (26, с. 18).

Педагогічний досвід свідчить про те, що обираючи правильний метод педагогічної взаємодії та вірно оцінюючи ситуацію, викладач не завжди спроможний комунікативно забезпечити саму взаємодію тобто практично реалізувати її у процесі спілкування. Обрані методи педагогічного впливу реалізуються через спілкування, а тому викладачу необхідно осмислено будувати цей процес, прогнозувати його результати.

Опитування досвідчених викладачів показало, що більшість з них не вважають комунікативну задачу необхідним елементом педагогічної взаємодії. При цьому враховуючи інші компоненти такі як педагогічне завдання, систему методів навчання та виховання для її вирішення, а також педагогічний вплив.

Проаналізував результати педагогічної взаємодії в системі відносин "викладач-студенти" ми дійшли висновку, що дуже важливо усвідомлювати комунікативні задачі як інструментальний компонент педагогічної взаємодії, будувати модель запланованої взаємодії. Важливою умовою моделювання спілкування є забезпечення емоційної єдності педагога та студентів, яка допомагає вчителю заздалегідь передбачити можливу атмосферу заняття, відчутти рівень можливих взаємовідносин та перспективу їх розвитку, створити дійсно творчу атмосферу. Чим точніше вчитель передбачить атмосферу спілкування, тим продуктивнішим буде реальний процес педагогічної взаємодії.

Якщо проаналізувати методи та форми педагогічної взаємодії, які застосовував у своїй педагогічній практиці А.Макаренко, то

з'ясовується, що доцільність обраних методів визначається вмінням організувати правильну ситуацію спілкування та забезпечити сприятливий емоційний клімат педагогічної взаємодії.

Педагогічна взаємодія вчителя й студентів матиме потрібні результати, якщо на занятті й поза ним буде вчасно враховуватися емоційно-вольовий фактор, а саме використання емоційних почуттів для створення сприятливого клімату в навчальній та позанавчальній діяльності, вдосконалення культури почуттів, накопичування професійно-емоційного досвіду. Емоційний досвід у поєднанні з вольовими рисами особистості забезпечують активність та її творчість. У вольових якостях втілюється активність і здатність особистості до саморегуляції, свідомого мобілізуючого зусилля.

Іншою умовою ефективності педагогічної взаємодії є врахування умов та структури запланованого спілкування. Сучасні соціально-психологічні дослідження наголошують на тому, що людина може виступати у спілкуванні як ініціатор або як активний чи пасивний учасник взаємодії. Своєрідність професійно-педагогічної взаємодії полягає у тому, що ініціативність у цьому процесі є способом керування спілкуванням. Іншими словами можна сказати, що в соціально-психологічному плані керування пізнавальним пошуком на занятті та поза ним під час спільної творчої діяльності викладача та студентів відбувається через вірно сплановане та організоване спілкування.

Професійно-педагогічна взаємодія у системі відносин "викладач-студенти" висуває значні вимоги до комунікативної культури педагога. Огляд наукових розробок філософів, психологів та педагогів показав, що проблема формування комунікативної культури була у центрі уваги протягом усього часу його існування і на сьогодні залишається актуальною (О. Брудний, Т. Вільчинська, О. Добрович, Б. Ломов, В. Садова).

Високого рівня професіоналізму в культурі взаємин, на нашу думку, досягає той викладач, який розглядає спілкування як двобічний процес, коли його вихованці стають повноправними партнерами спілкування. Майстерність викладача в процесі спілкування з учнями виявляється в тому, що педагог здатний переборювати, пом'якшувати природні труднощі комунікації через розходження в рівні підготовки, здібностей, характеру, прагне допомогти студентам набутти впевненості в розмові, діалозі, суперечці, дискусії як повноправним партнерам спілкування. Цілком природно, що налагоджувати такі контакти потрібно не епізодично, час від часу, а постійно, інакше

викладач ніколи не переборє психології пристосовництва, байдужості, не зуміє сформувати творчо ініціативних людей.

Виходячи з того, що комунікативна культура вчителя є невід'ємним компонентом педагогічної діяльності, ми дійшли висновку, що ефективність педагогічного процесу визначається рівнем взаємодії учня й учителя в різних її проявах. А відтак, особливості контактів у системі “вчитель-учень”, їх діалогічний характер вимагають цілеспрямованого вивчення, чіткого уявлення майбутнього вчителя про свої особистісні можливості, комунікативні вміння, що забезпечують більш ефективне здійснення корекційно-виховної роботи. Професійна педагогічна діяльність учителя, на нашу думку, неодмінно повинна містити в собі вміння налагоджувати контакти з колегами, спілкуватися з батьками своїх вихованців, що у свою чергу забезпечує єдність і послідовність виховного впливу сім'ї та навчальних закладів. Ми маємо на увазі, що справжня професійно-педагогічна діяльність, найважливішою складовою частиною якої є педагогічне спілкування, немислима без наявності в педагога високого рівня комунікативної культури.

Взагалі визначення “комунікативна культура” у повсякденній свідомості вчителя відноситься до поняття “особистість”, а не до поняття “поведінка”, тобто не розглядається діяльнісно. Очевидно, саме це й породжує одну з розповсюджених педагогічних ілюзій про те, що “вчителем не стають, ним народжуються”. Тому, напевно, і теоретичні міркування про зростання професійної культури так і залишаються розмовами, не стаючи ні реаліями життя конкретного вчителя, ні змістом підвищення його кваліфікації.

Аналізуючи сказане вище, ми дійшли висновку, що професійна діяльність учителя являє собою певну систему різноманітних, постійно мінливих, проте в тому числі й апробованих, усталених, значущих взаємин з учнями, батьками, колегами. Будь-яка професійна діяльність вимагає наявності професійного спілкування, але спілкування вчителя та учня неодмінно наповнюється своїм специфічним, загальнозначущим для обох сторін змістом – це особливий, дуже важливий для педагогічної діяльності засіб вирішення навчально-виховних завдань, що має свої особливі стійкі риси, які дозволяють судити про ступінь, рівень розвитку культури спілкування вчителя й учнів.

Очевидно, всебічне вдосконалення рівня професійної підготовки вчительських кадрів потребує вирішення цілого комплексу завдань, серед яких одне із центральних місць посідає комунікативна

культура майбутніх педагогів і умови її формування засобами виховного процесу вищої школи.

Література

1. Брудный А.А. О проблеме коммуникации. – В кн.: Методические проблемы социальной психологии. – М.: Прометей, 1975. – 180 с.
2. Вільчинська Т.В. Культура в мові та правові проблеми формування особистості і держави: Збірник наукових праць. – Хмельницький, 1998. – 192 с.
3. Добрович А.Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения: Кн. для учителя и родителей. – М.: Просвещение, 1987. – 207 с.
4. Леонтьев А.А. Педагогическое общение. – М.: Знание, 1979. – 46 с.
5. Ломов Б.Ф. Личность в системе общественных отношений // Психологический журнал. – 1981. – № 1. – С. 12-19.
6. Садова В.В. Формування комунікативної культури вчителів початкових класів у процесі методичної роботи: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський державний пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків, 2000. – 18 с.

Зміст

Л.В.Кондрашова. Професійна позиція вчителя – важливе джерело активізації позиції учнів.....	3
В.І.Антонік, І.П.Антонік. Аналіз напрямків розвитку освіти в Україні.....	8
М.В.Долженко. Педагогічні умови виховання світоглядної культури студентів у позааудиторній роботі.....	12
Коляса-Гладікова Моніка. Формування виконавського апарату в мові та співі.....	20
В.І.Карпов, І.С.Рудь. Вплив тренувального процесу на підвищення функціональних можливостей гравців.....	26
В.Є.Лукін. Засоби дистанційного навчання та принципи їх застосування у процесі вивчення військово-технічних дисциплін майбутніми офіцерами.....	30
Г.М.Мешко, О.І.Мешко. Формування психотерапевтичної позиції майбутнього вчителя у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін.....	38
В.М.Жукова. Цілі інформатичної підготовки майбутніх вчителів математики.....	43
В.Є.Андріанов, Т.В.Андріанов, В.І.Марчик. Розвиток спритності на самостійних заняттях.....	48
А.С.Драч. Комп'ютерні засоби навчання як спосіб реалізації індивідуального підходу.....	52
Ю.М.Атаманчук. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження.....	56
С.П.Білоконний. Педагогічні умови формування рефлексивних умінь студентів педуніверситету.....	64
М.М.Вовк. Формування професійно-педагогічних умінь майбутнього вчителя музики.....	69
Н.Б.Голуб. Дидактичні засади навчання риторики у вищих навчальних педагогічних закладах.....	75
Р.М.Горбатюк. Формування професіоналізму в майбутніх інженерів-педагогів.....	83
І.В.Дорохіна. Роль іноземної мови професійно спрямованої у формуванні умінь самостійного навчання у студентів педагогічного університету.....	93
С.М.Жуков. Мистецтво і моральність в контексті формування духовних потреб та інтересів.....	98
О.Г.Коркішко, С.А.Саяпіна. Особливості професійної підготовки магістрів педагогічного профілю.....	111

В.В.Корнешук. Стратегії і моделі поведінки подолання в надійності професійної діяльності спеціаліста соціономічної сфери.....	116
Т.П.Кучай. Екологічна підготовка вчителя та сутність екологічного виховання.....	125
О.В.Лисевич. Педагогічні умови формування культури педагогічного спілкування майбутніх вчителів засобами діалогічних навчальних ситуацій.....	132
П.С.Литвиненко. Комуникативна культура майбутніх вчителів іноземних мов як важливий показник його професіоналізму.....	136
І.В.Лов'янова. Технології педагогічної взаємодії: прийоми запровадження.....	141
Н.Г.Макаренко, В.С.Пацюк. Спортивний туризм як засіб фізичного виховання студентської молоді.....	146
В.І.Марчик, І.Л.Мінжоріна, Т.Ю.Брютова. Недоліки та переваги кредитно-модульного навчання в сфері фізичного виховання.....	150
Л.П.Нестеренко. Николай Рерих о роли образования в формировании личности учителя.....	154
Н.Є.Нікульнікова. Педагогічні можливості кооперативних форм організації навчального процесу у ВНЗ.....	159
М.В.Опачко. Підготовка вчителя природничих дисциплін в контексті розвитку сучасної освіти.....	164
О.Є.Останчук. Ідея самореалізації в системі професійної підготовки майбутнього учителя.....	169
О.В.Пахомова. Проблема формування професійної компетентності майбутнього фахівця в контексті впровадження компетентнісного підходу у вищих професійних навчальних закладах України.....	173
Л.В.Петько. Відповідальність як одна з внутрішньоособистісних детермінат соціально-комуникативної активності підлітків.....	180
Е.О.Пильнік. Розвиток та саморозвиток особистості: психолого-педагогічний аспект.....	188
О.М.Письменний, А.О.Куцик, О.В.Порохненко. Шляхи оптимізації фізичної підготовки студентів-спортсменів.....	195
О.В.Малихін. Питання самооцінки в контексті організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів.....	199
Т.М.Пляченко. Професійна підготовка майбутнього вчителя музики в умовах кредитно-модульного навчання.....	209

Ю.В.Рева. Педагогічна технологія розвитку когнітивних умінь – міцна основа самостійної роботи учнів з інформацією в процесі її засвоєння.....	214
В.В.Ревенко. До питання про суть та класифікацію інтерактивних технологій.....	228
О.В.Рогозіна. Форми організації дослідницької діяльності студентів освітньої галузі “технологія”.....	234
В.О.Долженко. Пріоритет загальнолюдських цінностей під час впровадження ідеї інтелектуалізації майбутнього вчителя.....	240
Н.А.Овчаренко. Вокальна підготовка майбутнього вчителя музики за вимогами кредитно-модульної системи.....	245
Т.А.Садова. Дидактичні засади організації пізнавальної діяльності студентів.....	250
І.Ю.Серьогіна. Характеристика умінь і навичок самоконтролю та етапи їх формування в учнів у процесі навчання.....	255
Н.І.Червякова. Використання технології “діалогу культур” у процесі дидактико-методичної підготовки вчителів початкових класів.....	262
І.Є.Макаренко. Педагогічний моніторинг як ефективний інструмент діагностики розвитку учнів в системі особистісно-орієнтованого навчання.....	268
Д.В.Щербина. Вивчення та аналіз рівня активності комунікативної позиції підлітків.....	273
Н.О.Степанчук, М.О.Агапоненко. Викладання іноземної мови з використанням інтерактивних методів навчання в закладах освіти І-ІІ рівня акредитації.....	278
Т.В.Андріанов. Роль самостійних занять фізичними вправами у формуванні здорового способу життя студентів.....	284
О.М.Ткаченко. Значення етнопедагогічної компетентності для становлення професіоналізму майбутнього вчителя.....	288
М.В.Федоренко. Щодо визначення критеріїв та показників професійно значущих якостей педагога початкової школи.....	293
С.В.Федченко, В.М.Федченко. Психолого-дидактичні аспекти формування інформаційно-комунікаційної компетентності у майбутніх вчителів хімії та інформатики.....	300
О.В.Чеботаренко. Проблеми формування виконавських навичок в контексті сучасного підходу.....	305
О.І.Янкович. Формування професіоналізму майбутніх учителів у процесі вивченні навчальної дисципліни “освітні технології”.....	309

С.М.Щербина, І.Ю.Щербина. Індивідуально-творчий розвиток майбутніх педагогів – шлях до підготовки висококваліфікованих спеціалістів.....	314
З.П.Бакум. Методи спостереження над мовними явищами в навчанні фонетики на профільному рівні.....	319
З.Ф.Підручна. Практика формування професійної комунікативної компетентності майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки.....	325
І.А.Кравцова. Особливості впровадження інтерактивних методів навчання на уроках читання в початковій школі.....	332
Л.П.Кадченко, З.І.Ведренкова. Іншомовне читання як важлива складова самостійної навчальної діяльності студентів.....	338
О.Ч.Чирва. Педагогічний дизайн як умова впровадження ефективних моделей мистецької освіти.....	344
Г.М.Удовіченко. Формування професійних цінностей майбутнього педагога у процесі навчання гуманітарних дисциплін.....	351
Л.Л.Олексієнко. Використання творчої роботи на заняттях з англійської мови, як засіб підвищення якості знань майбутніх фахівців.....	357
В.М.Марків. Методичні рекомендації щодо організації та проведення практичної підготовки майбутнього фахівця з дошкільної освіти.....	364
І.В.Онищенко. Вплив дитячої літератури на формування естетичної культури дошкільника.....	371
І.Волощук. Діяльнісний компонент в структурі готовності молодого вчителя до інноваційної діяльності в системі методичної роботи школи.....	376
І.М.Конельська. Системний підхід до формування валеологічної компетентності вчителя та учнів в умовах школи культури здоров'я.....	381
С.І.Дятлова. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування розумової діяльності молодших школярів у процесі навчання математики.....	386
Ю.В.Суббота. Педагогические условия формирования культуры здорового образа жизни студентов.....	390
Т.Г.Крамаренко. Роль курсу “Інформаційно-комунікаційні засоби навчання” у формуванні дидактичних умінь майбутнього вчителя.....	396
В.В.Садова. Історія педагогіки та компаративістика.....	403

В.В.Корольський, Д.Є.Бобилєв. Єдина модель системи планування і управління навчальною роботою студентів.....	408
О.А.Павлик. Формування навичок критичного мислення у процесі методичної підготовки студентів-філологів.....	413
Н.В.Долгая. Діагностика духовної вихованості учнів старших класів.....	418
І.І.Киричок. Готовність майбутніх вчителів до використання емпатії як умови розвивального впливу.....	424
Г.Л.Кривошеєва. Формування гуманістичної спрямованості студентів університету як складової педагогічного професіоналізму.....	430
О.Л.Марачковская. Современные подходы к организации внеаудиторной работы студентов в высшей школе.....	435
Л.С.Цоуфал. Ситуативні завдання як засіб формування комунікативних умінь і навичок учнів.....	440
С.В.Мантуленко. Історико-педагогічні передумови розвитку профільного навчання.....	445
Т.Д.Сидоренко. Підготовка майбутнього вчителя до педагогічної творчості.....	450
К.О.Делюкіна. Види та основні характеристики моніторингу підготовки сучасних економічних кадрів.....	456
Г.М.Ніколайченко. Проблеми формування правової свідомості шкільної молоді.....	461
А.Я.Данієлян. Технології виховання почуття відповідальності молодших школярів.....	470
Н.І.Зеленкова. Педагогічна компетентність як складова професіоналізму вчителя.....	475
В.В.Іванова. Індивідуальні завдання як засіб формування творчих здібностей майбутніх учителів математики.....	481
О.О.Гаврилюк. Умови ефективності педагогічної взаємодії у системі відносин "викладач-студент".....	486

Наукове видання

ISBN 966740629-6



**ПЕДАГОГІКА
ВИЩОЇ ТА СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ**

**Збірник наукових праць
Випуск 21**

Російською та українською мовами

Головний редактор:

В.К.Буряк

Відповідальний за випуск:

заступник головного редактора

Л.В.Кондрашова

Підписано до друку 11.09.2008.

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Друк офсетний. Ум.-др.арк. – 29,0. Обл.- вид.арк. – 26,9.
Тираж 500 прим.

Криворізький державний педагогічний університет.

50086 Україна, м. Кривий Ріг, пр. Гагаріна, 54.

Свідоцтво про державну реєстрацію:

Серія КВ № 7500 від 03.07.2003 р.

Друкарня СПД Щербенок С.Г.

50027 Україна, м. Кривий Ріг, вул.Рокосовського, 5.

т.(0564) 922-077.